

5 ปี สภาการศึกษา เสวนาการศึกษาวิถีใหม่ ในโลกการเรียนรู้ยุคดิจิทัล (New Normal Education in Age of Digital Learning)

วิระพงษ์ อุ่เจริญ
สำนักประเมินผล
การจัดการศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเป็นที่รู้จักของสังคมจากการเป็นหน่วยงานภาครัฐที่ทำหน้าที่จัดทำนโยบายและแผนการศึกษาของประเทศ ทำหน้าที่ในการชี้ทำทิศทางและแนวทางในการจัดการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาของประเทศไทยมีความเป็นเอกภาพ ต่อเนื่องตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงระดับอุดมศึกษา และสอดคล้องกันในทุกกระบวนการศึกษาและในทุกสังกัด แต่เบื้องหลังก่อนที่นโยบายและแผนการศึกษาต่าง ๆ จะทำสำเร็จได้นั้น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งของการจัดทำนโยบายและแผนการศึกษابนพื้นฐานของข้อมูลที่ถูกต้องและทันต่อสถานการณ์ โดยใช้การวิเคราะห์สถานการณ์ทางการศึกษาเป็นกระบวนการในการสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่นโยบายและแผนการศึกษาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

การวิเคราะห์สถานการณ์ทางการศึกษาเริ่มจัดทำขึ้นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2539 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์บริบทที่เกี่ยวข้อง ประเด็นท้าทาย ปัญหา อุปสรรค และความสำเร็จในการจัดการศึกษาของประเทศในเวลานั้น โดยเน้นการใช้ข้อมูลสถิติทางการศึกษาเป็นฐานในการวิเคราะห์ และศึกษา วิเคราะห์เปรียบเทียบสมรรถนะทางการศึกษาของประเทศไทยเปรียบเทียบกับนานาชาติผ่านดัชนีตัวชี้วัดนานาชาติ และจัดทำเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายในการพัฒนา/แก้ไขปัญหาการศึกษาไทยที่สอดคล้องกับสถานการณ์ในช่วงเวลานั้น ๆ

อย่างไรก็ตาม ในช่วงเวลา 5 – 10 ปีที่ผ่านมา สถานการณ์ของโลกในยุคปัจจุบันมีความเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว รุนแรง อันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดดการวิเคราะห์สถานการณ์ทางการศึกษาปีละหนึ่งครั้ง ไม่เพียงพอและไม่ทันต่อสถานการณ์อีกต่อไป จำเป็นต้องมีการวิเคราะห์สถานการณ์ทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้น ในประเด็นที่หลากหลายขึ้น เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง และสามารถแก้ไขปัญหาทางการศึกษาได้อย่างทันทั่วถึง ด้วยเหตุนี้ ในปี พ.ศ. 2559 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงได้เริ่มต้นจัดทำ **โครงการประชุมทางวิชาการสภาการศึกษาเสวนา (OEC Forum)** ขึ้นมาเป็นครั้งแรก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา วิเคราะห์ประเด็นร่วมสมัยทางการศึกษาที่สาธารณชนให้ความสนใจหรือส่งผลกระทบต่อจัดการศึกษา โดยใช้เวทีสภาการศึกษาเสวนาเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นร่วมสมัยทางการศึกษา รวมทั้งนำเสนอแนวทางในการพัฒนาการศึกษาหรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น อันนำไปสู่การกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบายในอนาคต กระบวนการเช่นนี้ เป็นการเปิดมิติใหม่ในการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามาร่วมคิด ร่วมข้อเสนอ และร่วมจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายไปพร้อมกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

- 42** รายงานการวิจัย..... รัตนาภรณ์ รัตน์บุรี และ
ดร.บรรณรักษ์ คุ่มรักษา

**การพัฒนาทักษะการทดลอง
สำหรับนักเรียน**

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

โดยใช้แนวทางการเรียนรู้

แบบใช้วิจัยเป็นฐาน

เรื่องคุณภาพของน้ำในท้องถิ่น :

กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านชอย 2

จังหวัดสุราษฎร์ธานี

- 56** บทความวิชาการ.....

รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณวดี ชัยชาญกุล

**Challenges of Writing :
The Narrative Essay**

- 68** บทความวิชาการ..... สหรัฐ์ ลักษณะสุด

Communicative Language

Teaching (CLT) :

The Paradigm Shift of

Language Teaching

- 75** บทความวิชาการ..... ขนิษฐา จิรวินยวงศ์

ยุทธศาสตร์การศึกษาจีน

สู่ความทันสมัย 2035

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อเผยแพร่นโยบาย ยุทธศาสตร์ นวัตกรรม องค์ความรู้ การพัฒนาการศึกษาไทย
- 2) เพื่อเป็นสื่อกลางในการสร้างความเข้าใจ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างการมีส่วนร่วมทางการศึกษา
- 3) เพื่อเป็นการเปิดเวทีการนำเสนอเรื่องราวทางการศึกษา สำหรับหน่วยงานการศึกษารวมถึงประชาชนทั่วไป สู่เป้าหมายในการเป็นวารสารชั้นนำที่มีมาตรฐานและคุณภาพทางวิชาการ

OEC
วารสารการศึกษาไทย
Journal

กองบรรณาธิการ

เจ้าของ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา

ที่ปรึกษา

ดร.อำนาจ วิทยานูวัติ

เลขาธิการสภาการศึกษา

ดร.อุษณีย์ ฉโนศวรรย์

รองเลขาธิการสภาการศึกษา

ดร.พีรศักดิ์ รัตนะ

รองเลขาธิการสภาการศึกษา

ดร.คมกฤษ จันทร์ขจร

ผู้ช่วยเลขาธิการสภาการศึกษา

ผู้อำนวยการสำนักอำนวยการ

ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผนการศึกษา

ผู้อำนวยการสำนักประเมินผลการจัดการศึกษา

ผู้อำนวยการสำนักพัฒนากฎหมายการศึกษา

ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษาและพัฒนาระบบการเรียนรู้

ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและพัฒนาระบบการศึกษา

ผู้อำนวยการสำนักนโยบายความร่วมมือกับต่างประเทศ

ผู้อำนวยการสำนักนโยบายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

ผู้อำนวยการสำนักสื่อสารองค์กร

คณะทำงาน

นางนันทิชา ไวยนพ

นางสาวพิกุล กันทะวัง

ดร.รุ่งนภา จิตรโรจนรักษ์

นางสาวดวงดาว ศิลาอาศน์

นายปานเทพ ลาภเกษร

นายอิทธิกร เกกิมมหาโชค

นางสาวณัฐิกา นิตยาพร

นางสาววรัญภรณ์ คุณเวช

นายวิระพงษ์ อุเจริญ

นางสาวอัจฉรา ทังนะที่

นายภาณุพงศ์ พนมวัน

นางสาวขวัญเมษา จงนุเคราะห์

ดร.วิภาดา วาณิช

นางสาววิภาณี พลอยสงศรี

จัดพิมพ์

บริษัท เอส.บี.เค. การพิมพ์ จำกัด

ตลอดระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา เวที OEC Forum ได้ดำเนินการไปแล้วทั้งสิ้น 38 ครั้ง และในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จะดำเนินการอีก 8 ครั้ง โดยที่ผ่านมา การประชุม OEC Forum ได้นำเสนอประเด็นร่วมสมัยทางการศึกษา ในหลากหลายมิติ หลากหลายนมมอง อาทิ ระบบการศึกษา กฎหมายการศึกษา คุณภาพการศึกษา ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ความสามารถทางการแข่งขันด้านการศึกษา โดยได้รับเกียรติจากวิทยากร ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนมากหลากหลายสาขา โดยแบ่งเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. การปฏิรูปการศึกษา นโยบายและแผน และแนวโน้มการจัดการศึกษา จำนวน 11 ครั้ง
2. การจัดการเรียนการสอน จำนวน 8 ครั้ง
3. ความสามารถทางการแข่งขันทางการศึกษา จำนวน 6 ครั้ง
4. การพัฒนากำลังคนตลอดช่วงวัย จำนวน 4 ครั้ง
5. คุณภาพและความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา จำนวน 3 ครั้ง
6. งบประมาณทางการศึกษา จำนวน 3 ครั้ง
7. ครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 3 ครั้ง

ในบทความนี้จะรวบรวม และทบทวนให้เห็นถึงประเด็นทางการศึกษาที่เกิดขึ้นในช่วงเวลา 5 ปีที่ผ่านมา รวมทั้งวิเคราะห์สถานการณ์และแนวโน้มทางการศึกษาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ดังนี้

OEC Forum 2015 – 2016 จากข้อเสนอสู่นโยบาย

ปีแรกของการจัดประชุม OEC Forum เป็นช่วงเวลาเริ่มต้นของการปฏิรูปประเทศในด้านต่าง ๆ ซึ่งดำเนินการโดยสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ และอยู่ในระหว่างการร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับใหม่ และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาอยู่ในระหว่างการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่แทนฉบับเดิม ที่ครบกำหนดการดำเนินการในปี พ.ศ. 2559 ขณะที่ภูมิทัศน์ทางการศึกษาของประเทศไทยเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก นโยบายทางการศึกษาให้ความสำคัญกับการกระจายอำนาจทางการศึกษาไปสู่ส่วนภูมิภาคเพิ่มมากขึ้น ภายใต้แนวคิดที่ว่าไม่มีใครเข้าใจการจัดการศึกษาในพื้นที่ดีไปกว่าคนในพื้นที่นั่นเอง การจัดการศึกษาควรให้คนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาของตนเอง ภายใต้แนวคิดดังกล่าวนี้ ทำให้มีการจัดตั้งสำนักงานศึกษาธิการภาค และสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดทำหน้าที่ในการขับเคลื่อนและเชื่อมต่อนโยบายทางการศึกษาจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่นให้เกิดผลเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

การประชุม OEC Forum เริ่มต้นด้วยหัวข้อ **“มองไปข้างหน้าอย่างท้าทาย : บทบาทผู้นำการปฏิรูปการศึกษาของสภาการศึกษา”** เป็นการเริ่มต้นด้วยการระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาในการเป็นผู้นำในการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ โดยบทบาทของสภาการศึกษาควรเป็นเสาหลักทางการศึกษา คลังสมอง ที่พึ่งด้านการศึกษาของหน่วยงานต่าง ๆ เป็นอิสระจากฝ่ายการเมือง และเป็นกลางทางการศึกษาที่สังคมยอมรับในทางวิชาการ ขณะที่ทิศทางการปฏิรูปการศึกษาจะต้องมีแผนแม่บท (Master Plan) ทางการศึกษาของชาติที่ไม่เปลี่ยนแปลงตามฝ่ายการเมือง มีกลไกกำกับควบคุม มีอำนาจ ติดตาม ประเมินผลให้ทุกฝ่ายปฏิบัติตามแผนแม่บท หากมีการเปลี่ยนแปลงต้องมิงานวิจัยที่รองรับและสามารถอธิบายได้อย่างชัดเจนและเป็นที่ยอมรับของสาธารณชน และการประชุม OEC Forum ในครั้งต่อมากจะเน้นที่ประเด็นทางการศึกษาที่กำลังเป็นปัญหาสำคัญและต้องรับแก้ไขโดยเร่งด่วนเป็นหลัก ดังนี้

- ประเด็นการปฏิรูปการศึกษา นโยบายและแผน และแนวโน้มการจัดการศึกษา มีการจัดประชุม OEC Forum เรื่อง **“แผนการศึกษาแห่งชาติ : ถอดบทเรียนจากนานาชาติสู่ความสำเร็จ”** โดยมีผู้แทนจาก Unicef UNESCO และธนาคารโลกมีส่วนร่วมให้ความคิดเห็น โดยมีข้อเสนอว่า ควรเริ่มต้นจากการกำหนดเป้าหมายทางการศึกษาให้ชัดเจนซึ่งจะทำให้เกิดผลเป็นรูปธรรม และประเด็นสำคัญที่ต้องกำหนดในแผน คือ คุณภาพ ความเท่าเทียมทางด้านการศึกษา และส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ทุกคน และมุ่งยกระดับคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญของการศึกษาไทย

- ประเด็นครูผู้สอน มีการจัดประชุม OEC Forum เรื่อง **“วิกฤติครู : การสอบบรรจุครูไร้คุณภาพจริงหรือ”** การปฏิรูปการศึกษาควรให้ความสำคัญกับการปฏิรูปครูเป็นอันดับแรกมากกว่าเรื่องโครงสร้าง การผลิตครูผลิตได้มากและบรรจุได้น้อย มีสถาบันผลิตครู 113 แห่ง ผลิตครูได้เฉลี่ยปีละ 50,000 – 60,000 คน แต่สามารถบรรจุได้เพียง 20,000 คน ที่เหลือตกค้าง ล้นตลาด จึงอาจต้องเปลี่ยนแปลงระบบการผลิตครูเป็นระบบปิดเพื่อควบคุมปริมาณและคุณภาพให้เกิดความสมดุล ระบบการคัดเลือก ไม่ควรมีลักษณะหรือใช้มาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศ เนื่องจากแต่ละพื้นที่มีความต้องการจำเป็นที่แตกต่างกัน
- ประเด็นความสามารถทางการแข่งขันด้านการศึกษา มีการจัดประชุม OEC Forum เรื่อง **“ขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาในเวทีเศรษฐกิจโลก (WEF) พ.ศ. 2558 – 2559”** ขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในภาพรวมอยู่อันดับ 32 จากการจัดอันดับ 140 ประเทศ โดยตัวชี้วัดด้านการศึกษาอยู่ในอันดับที่ไม่ดีเท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณภาพของการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาที่อยู่ในอันดับที่ 90 หากสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดีขึ้นได้ย่อมส่งผลต่อขีดความสามารถทางการแข่งขันของประเทศ นอกจากนี้ ยังมีการจัดประชุม OEC Forum เรื่อง **“การศึกษาเพื่อสร้างผู้ประกอบการใหม่สำหรับธุรกิจสตาร์ทอัพ”** เนื่องจากเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญของรัฐบาลตามนโยบายไทยแลนด์ 4.0 การพัฒนาต้องมีแนวทางในการสร้างสังคมผู้ประกอบการรุ่นใหม่ที่มีระบบกลไกเตรียมความพร้อม และบูรณาการการเรียนการสอนเรื่องความเป็นผู้ประกอบการในทุกระดับการศึกษา และผลักดันการสร้างผู้ประกอบการรุ่นใหม่ในแผนของกระทรวงศึกษาธิการ
- ประเด็นเรื่องการจัดการเรียนการสอน มีการจัดประชุม OEC Forum เรื่อง **“สะเต็มศึกษาในการศึกษาขั้นพื้นฐาน”** ซึ่งมีผู้ทรงคุณวุฒิด้านสะเต็มศึกษาจากต่างประเทศที่มาร่วมการประชุมโต๊ะกลมไทย – สหรัฐฯ ๓ ครั้งที่ 7 มาเป็นวิทยากร โดยวิทยากรได้นำเสนอบทเรียนที่สำคัญที่พบจากประสบการณ์ของแต่ละประเทศ โดยพบว่า ครูควรสอนในเชิงวิศวกรรมเพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้แก่เด็ก เสริมทักษะในการสร้างนวัตกรรม สร้างโจทย์ความท้าทายใหม่ ๆ ให้เด็กได้เรียนรู้และเชื่อมโยงสู่การแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ต้องเน้นการพัฒนาศักยภาพของศึกษานิเทศก์และครูผู้สอน รวมทั้งปรับการใช้หลักสูตรการเรียนการสอนรวมทั้งคู่มือครูให้เหมาะสมกับสะเต็มศึกษา จึงจะทำให้การจัดการเรียนการสอนแบบสะเต็มศึกษาประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ ประเด็นภาษาอังกฤษเป็นประเด็นสำคัญและเป็นอีกหนึ่งจุดอ่อนของนักเรียนไทย จึงได้มีการจัดการประชุม OEC Forum เรื่อง **“เด็กไทยเก่งอังกฤษได้ ไม่ใช่เรื่องยาก”** สาเหตุสำคัญที่ทำให้เด็กไทยไม่สามารถพูดภาษาอังกฤษได้เกิดจากความวิตกกังวล ขาดความเชื่อมั่น กลัวพูดผิด ครูจึงควรหาวิธีการดึงศักยภาพที่อยู่ภายในตัวเด็กออกมาให้เด็กได้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง จนเกิดความเชื่อมั่นและความกล้าที่จะพูดสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนอย่างแท้จริง
- ประเด็นเรื่องงบประมาณทางการศึกษา มีการจัดประชุม OEC Forum เรื่อง **“เรียนฟรี ใครได้ ใครเสีย”** แม้รัฐธรรมนูญจะกำหนดให้รัฐต้องจัดการศึกษาให้แก่เด็กทุกคนโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย แต่ยังมีเด็กอีกจำนวนหนึ่งที่ยังไม่สามารถเข้าถึงระบบการศึกษาได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กยากจน และเด็กด้อยโอกาสต่าง ๆ จึงควรมีการจัดทำแผนที่คนจนเพื่อที่สนับสนุนให้เด็กเหล่านั้นเข้าสู่ระบบการศึกษา และมีมาตรการส่งเสริมให้เด็กด้อยโอกาสคงอยู่ในสถานศึกษาโดยไม่ออกจากสถานศึกษาก่อนวัยอันควร นอกจากนี้ยังมีการจัดประชุม OEC Forum เรื่อง **“ระบบการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาสำหรับประเทศไทย”** โดยกองทุนให้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษา (กยศ.) เป็นเครื่องมือสำคัญในการช่วยเหลือผู้เรียนที่ยากจนให้มีโอกาสเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและปริญญาตรี แต่ผลการดำเนินการในปัจจุบันมีผู้กู้ไม่ชำระหนี้คืนเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้หนี้สาธารณะภาครัฐเพิ่มสูงขึ้น ทางออกประการหนึ่งควรยกเลิกระบบกองทุน กยศ. และเปลี่ยนมาใช้ระบบกองทุนเงินให้กู้ยืมที่ผูกพันกับรายได้ในอนาคต (กรอ.) ที่ผู้กู้ยืมเงินชำระคืนเงินกู้เมื่อมีรายได้ถึงเกณฑ์ขั้นต่ำ โดยไม่จำเป็นต้องกำหนดระยะเวลาปลอดหนี้ และให้ผู้กู้ชำระคืนเงินกู้ผ่านระบบการเสียภาษีเงินได้ของกรมสรรพากร

- ประเด็นเรื่องการพัฒนากำลังคนตลอดช่วงวัย มีการจัดประชุม OEC Forum เรื่อง **“ระบบการคัดเลือกเข้าสถาบันอุดมศึกษากับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทย”** ปัจจุบันระบบการคัดเลือกเข้าสถาบันอุดมศึกษา มีหลากหลายและไม่ชัดเจน ทำให้เกิดปัญหาและส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษา ทำให้นักเรียนหนีห้องเรียน เพื่อไปเรียนกวดวิชา ระบบการคัดเลือกที่ดีต้องสามารถชี้แนะการเรียนการสอนในโรงเรียนได้ เปิดโอกาสให้เกิดความเท่าเทียมกันทั้งในเรื่องเวลา ค่าใช้จ่าย และการแข่งขัน นักเรียนมีสิทธิในการเลือกมากกว่า 1 ครั้ง และมหาวิทยาลัยมีโอกาสนในการเลือก นอกจากนี้ ยังจัดประชุม OEC Forum เรื่อง **“สมรรถนะเด็กปฐมวัยไทย : ก้าวไกลสู่มาตรฐานอาเซียน”** การพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นหัวใจของการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ จึงต้องมีการกำหนดสมรรถนะเด็กปฐมวัยที่ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาให้สอดคล้องกับพัฒนาการของแต่ละช่วงวัย โดยครูและผู้ปกครองถือเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการตามสมรรถนะของเด็กปฐมวัย

OEC Forum 2016 – 2017 บทบาทการศึกษาไทยในยุคไทยแลนด์ 4.0

ปีที่ 2 ของการจัดประชุม OEC Forum เป็นช่วงเวลาที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบันประกาศใช้ มีการตราพระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 และพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. 2560 ขึ้นมาเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศของทุกส่วนราชการ นอกจากนี้ ด้านการศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา ทำหน้าที่ในการปฏิรูปการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ขณะที่รัฐบาลกำลังขับเคลื่อนนโยบายไทยแลนด์ 4.0 ซึ่งการศึกษาถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้นโยบายดังกล่าวประสบความสำเร็จ สิ่งเหล่านี้เป็นประเด็นหลักของการประชุม OEC Forum ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ซึ่งประกอบด้วยการประชุม จำนวน 10 ครั้ง ดังนี้

- ประเด็นการปฏิรูปการศึกษา นโยบายและแผน และแนวโน้มการจัดการศึกษา มีการจัดประชุม OEC Forum เรื่อง **“บทบาทการศึกษากับการเข้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0”** การศึกษามีบทบาทสำคัญต่อการก้าวสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 เนื่องจากเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถดำรงอยู่ท่ามกลางความเปลี่ยนแปลง โดยระบบการศึกษาสร้างผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่สามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ กระบวนการเรียนรู้ จะเน้นการสอนแบบ Active Learning การประชุม OEC Forum เรื่อง **“การเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาในยุคดิจิทัล”** การศึกษาทางไกลจะก้าวเข้ามามีบทบาทในการจัดการเรียนการสอน ทุกคนจะสามารถเรียนรู้และเรียนผ่านระบบออนไลน์จนสามารถรับวุฒิการศึกษาในระดับต่าง ๆ ได้คนที่มีความรู้และพื้นที่ ซึ่งรัฐให้ความสำคัญกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัล การประชุม OEC Forum เรื่อง **“รัฐธรรมนูญกับทิศทางการปฏิรูปการศึกษา”** แม้ประเทศไทยจะพยายามพัฒนาระบบการศึกษาตามตัวอย่างประเทศที่ประสบความสำเร็จ แต่ผลลัพธ์ที่ได้กลับไม่เป็นที่น่าพอใจสาเหตุสำคัญ คือ คนไทยไม่มีวินัย ไม่มีสำนึกของความรับผิดชอบร่วมกันต่อสังคม สิ่งเหล่านี้เป็นฐานคิดหลักอย่างหนึ่งเกี่ยวกับบทบัญญัติด้านการศึกษาในรัฐธรรมนูญ การประชุม OEC Forum เรื่อง **“Inclusive Education in Thailand : Policy to Practice”** การศึกษาเรียนรวมเป็นประเด็นที่ทั่วโลกให้ความสำคัญ สิ่งสำคัญของการศึกษาเรียนรวม คือ การให้คุณค่าแก่เด็กทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ควรตัดสินเด็กจากความพิการ หรือความด้อยโอกาสต่าง ๆ ทักษะคิดของครูต้องเอาใจใส่เด็กที่มีความแตกต่างกัน มุ่งเน้นที่ความสามารถของเด็กเป็นหลัก มีการจัดทำแผนการเรียนสำหรับเด็กเป็นรายบุคคล ทั้งนี้ ในทุกหัวการประชุมจะให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูว่าจะเป็นปัจจัยที่ทำให้นโยบายนั้นประสบความสำเร็จ การประชุม OEC Forum เรื่อง **“บทบาทของการศึกษานอกระบบกับการพัฒนาประเทศไทย 4.0”** การจัดการศึกษาในระบบทั่วไปต้องใช้ระยะเวลาและมีกระบวนการค่อนข้างมาก แตกต่างจากการจัดการศึกษาของเอกชนที่มีศักยภาพ มีความคล่องตัว และปรับตัวได้รวดเร็วกว่าภาครัฐ การศึกษาเอกชนนอกระบบสามารถปรับตัวและเคลื่อนตัวได้อย่างรวดเร็วตอบสนองความต้องการของประเทศ สามารถทำเป็นอาชีพหรือเรียนเพื่อเสริมทักษะได้ และมีหลักการที่สอดคล้องกับนโยบายไทยแลนด์ 4.0 และ

สอดคล้องกับอุตสาหกรรมเป้าหมายใหม่ตามนโยบายของรัฐบาล แต่ปัจจุบันยังการการสนับสนุนจากภาครัฐ จึงเป็นอีกหนึ่งประเด็นที่รัฐควรให้ความสนใจและสนับสนุน

- ประเด็นความสามารถทางการแข่งขันด้านการศึกษา มีการจัดประชุม OEC Forum เรื่อง **“การพัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษสู่ศักยภาพการแข่งขันของประเทศ”** ในต่างประเทศหลายประเทศมีรูปแบบการพัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษที่ชัดเจน เช่น จัดห้องเรียนพิเศษ หรือโรงเรียนเฉพาะทางเป็นการเฉพาะ แต่ประเทศไทยยังไม่มี การดำเนินการอย่างเป็นระบบ ทำให้ยังไม่ได้รับประโยชน์จากกลุ่มบุคคลเหล่านี้มากนัก รวมทั้งบุคคลเหล่านี้ยังไม่ได้รับการพัฒนามให้มีศักยภาพสูงสุด จึงเป็นอีกหนึ่งนโยบายสำคัญที่รัฐควรให้ความสำคัญเพื่อให้กลุ่มผู้มีความสามารถเป็นกำลังสำคัญในการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศ
- ประเด็นเรื่องงบประมาณทางการศึกษา มีการจัดประชุม OEC Forum เรื่อง **“ค่าใช้จ่ายภาครัฐด้านการศึกษา : บทเรียนจากประเทศไทยและนานาชาติ”** การสร้างเครื่องมือการสำรวจติดตามการใช้จ่ายงบประมาณภาครัฐให้เป็นกลไกที่จะช่วยพัฒนาประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณทางการศึกษาของภาครัฐให้ดีขึ้น นอกจากนี้ การจัดสรรเงินอุดหนุนสำหรับนักเรียนจากครอบครัวที่มีฐานะยากจน จะเป็นอีกหนึ่งแนวทางที่จะลดความเหลื่อมล้ำให้เด็กยากจนสามารถเข้าถึงระบบการศึกษาได้เพิ่มมากขึ้น
- ประเด็นเรื่องการพัฒนากำลังคนตลอดช่วงวัย มีการจัดประชุม OEC Forum เรื่อง **“การพัฒนากำลังคนเพื่อสนองความต้องการของประเทศไทยแลนด์ 4.0”** Disruptive Technology ทำให้ภาคเอกชนได้รับผลกระทบค่อนข้างมาก การทำงานในอนาคตไม่จำเป็นต้องจำกัดอยู่เฉพาะสถานที่ทำงานที่สามารถทำงานได้โดยไม่ต้องจำกัดเวลาและสถานที่ด้วยการใช้สมาร์ตโฟนและเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นในระบบนิเวศใหม่ ดังนั้นการพัฒนา กำลังคนในปัจจุบันต้องสร้างทักษะพื้นฐาน 4 ประการ คือ 1) ทักษะด้านดิจิทัล 2) ทักษะการใช้เทคโนโลยี 3) ทักษะการทำงานเป็นเครือข่าย และ 4) ทักษะการใช้สื่อสังคมออนไลน์ การประชุม OEC Forum เรื่อง **“การศึกษาสำหรับผู้สูงอายุ”** สังคมไทยจะเป็นสังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์ภายในปี 2564 การจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุ เป็นอีกหนึ่งแนวทางในการลดปัญหาผู้สูงอายุในชุมชน และสร้างความสุข รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้ออกจากบ้านมาประกอบกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ผู้สูงอายุคุณภาพชีวิตที่ดี มีอายุยืนยาว รู้สึกถึงคุณค่าในตนเอง การประชุม OEC Forum เรื่อง **“ทิศทางการศึกษาเฉพาะทางเพื่อผลิตกำลังคนตามความต้องการของประเทศ”** การศึกษาเฉพาะทางนับเป็นประเด็นสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา เนื่องจากเป็นการผลิตที่ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้ ซึ่งรัฐควรวิเคราะห์ความต้องการของตลาดแรงงานทั้งในปัจจุบันและอนาคต รวมทั้งความต้องการครูอาจารย์ด้านการศึกษาเฉพาะทางที่มีคุณภาพ เพื่อวางแผนอัตรากำลังและป้องกันปัญหาการว่างงานของผู้สำเร็จการศึกษา

OEC Forum 2018 รวมพลังพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทย พ.ศ. 2561

ปีที่ 3 ของการจัดประชุม OEC Forum เป็นช่วงเวลาเริ่มต้นของการประกาศใช้ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ซึ่งเป็นจัดทำแผนการพัฒนาประเทศในระยะยาวของประเทศไทย รวมทั้งมีการประกาศใช้แผนการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ รวมทั้งสิ้น 11 ด้าน เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติราชการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งกลายเป็นประเด็นสำคัญของการประชุม OEC Forum ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ซึ่งประกอบด้วยการประชุม จำนวน 5 ครั้ง ดังนี้

- ประเด็นการปฏิรูปการศึกษา นโยบายและแผน และแนวโน้มการจัดการศึกษา มีการจัดประชุม OEC Forum เรื่อง **“บุพเพสันนิวาสกับความรู้ทางประวัติศาสตร์”** นโยบายรัฐบาลต้องการให้คนไทยเรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไทยเพิ่มมากขึ้น อันจะเป็นการเสริมสร้างพลังสามัคคี ก่อให้เกิดความรู้สึกรักชาติบ้านเมืองเพิ่มมากขึ้น และการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ต้องปรับให้เป็นปัจจุบันตามยุคสมัย ปลุกฝังให้ผู้เรียนมีวิธีคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีการพิจารณาหลักฐานประกอบอย่างรอบคอบก่อนการตัดสินใจ ซึ่งเป็น การพัฒนาไปสู่ทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์

- ประเด็นครูผู้สอน มีการจัดประชุม OEC Forum เรื่อง **“การปฏิรูปครูทั้งระบบ”** ในการแก้ไขวิกฤติเรื่องครู ต้องดำเนินการโดย 1) ปฏิรูปปรบและรูปแบบการผลิตครูให้สามารถผลิตครูสมรรถนะสูงที่สอดคล้องกับความต้องการในอนาคต 2) ปฏิรูประบบการคัดกรองครู ให้ไม่มีการสอบมากเกินไป ส่วนการคัดกรองครูเข้าสู่สถานศึกษา ควรใช้สถานศึกษาและชุมชนเป็นฐาน 3) ปฏิรูปการใช้ครู ให้สถานศึกษาได้ครูที่มีคุณภาพและต้องต่อความต้องการของสถานศึกษา และ 4) ปฏิรูประบบและรูปแบบการพัฒนาครู ให้มีการสร้างเครือข่ายการพัฒนาครูในระดับพื้นที่ และให้ตรงต่อความต้องการจำเป็นของครูและสถานศึกษา
- ประเด็นเรื่องการจัดการเรียนการสอน มีการจัดประชุม OEC Forum เรื่อง **“รวมพลังสรรค์สร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC)”** PLC เป็นเครื่องมือในการพัฒนาครูและผู้บริหารสถานศึกษา สู่การพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองที่มีทักษะในศตวรรษที่ 21 PLC จะช่วยให้ครูไม่ต้องทำงานอย่างโดดเดี่ยว โดยการสร้างวัฒนธรรมใหม่ในวิชาชีพครูให้เกิดการร่วมแบ่งปันความรับผิดชอบต่อความสำเร็จของผู้เรียน หน่วยงานต้นสังกัดจึงควรส่งเสริมและสนับสนุนการทำ PLC ในสถานศึกษาทุกระดับตั้งแต่ปฐมวัยจนถึงระดับอุดมศึกษา การจัดประชุม OEC Forum เรื่อง **“โรงเรียนร่วมพัฒนา : พลังขับเคลื่อนจากภาคเอกชน”** โรงเรียนร่วมพัฒนาเป็นแนวทางการร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและภาคเอกชน ให้โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตของคนในชุมชน เป็นศูนย์กลางพัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ และสังคมของชุมชนรอบโรงเรียน รวมทั้งเป็นการฝึกและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย มีคุณธรรม จริยธรรม โดยเน้นการเสริมสร้างทักษะชีวิตและทักษะอาชีพให้ผู้เรียน ซึ่งรัฐควรศึกษาและถอดบทเรียนต้นแบบโรงเรียนร่วมพัฒนาที่ประสบความสำเร็จและขยายผลไปยังสถานศึกษาที่มีความสนใจให้มากที่สุด
- ประเด็นการคุณภาพและความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา มีการจัดประชุม OEC Forum เรื่อง **“การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนจากผลการทดสอบ O – NET และ PISA”** ผลการทดสอบ O – NET และ PISA เป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาคุณภาพการศึกษาของนักเรียนไทย แต่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างเดียวไม่เพียงพอต้องพัฒนาคุณภาพผู้สอนด้วย กระทรวงศึกษาธิการควรนำผลการทดสอบ O – NET ไปใช้ในการพัฒนาการจัดการศึกษาในภาพรวมมากกว่านำมาใช้ในการตัดสินการเรียนของเด็กและครู ขณะที่การทดสอบ PISA มีประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยประเทศส่วนใหญ่ที่มีการพัฒนาผลคะแนนการประเมินสูงขึ้น เกิดจากการให้ความสำคัญกับครู รวมทั้งมีนโยบายการเพิ่มชั่วโมงการอ่านให้มากขึ้น เพราะทักษะการอ่านจะเป็นพื้นฐานที่ต่อยอดและพัฒนาไปสู่ทักษะอื่นทั้งหมด

OEC Forum 2019 จากข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2562

ปีที่ 4 ของการจัดประชุม OEC Forum มีการประกาศใช้แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ รวมทั้งสิ้น 23 แผน รวมทั้งมีการประกาศใช้แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา ซึ่งจัดทำโดยคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา นอกจากนี้ยังเกิดความเปลี่ยนแปลงโครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีการแยกสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาออกจากกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อไปรวมกับกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จัดตั้งเป็นกระทรวงใหม่คือ กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม เพื่อรับผิดชอบในการดูแลการจัดการอุดมศึกษาอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ การประชุม OEC Forum ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ซึ่งประกอบด้วยการประชุม จำนวน 6 ครั้ง ดังนี้

- ประเด็นการปฏิรูปการศึกษา นโยบายและแผน และแนวโน้มการจัดการศึกษา มีการจัดประชุม OEC Forum เรื่อง **“การศึกษาตลอดชีวิตกับความท้าทายใหม่ในยุคดิจิทัล”** สิ่งสำคัญที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตคือ การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ซึ่งเป็นทักษะที่ผู้เรียนไม่จำเป็นต้องเข้าห้องเรียนก็สามารถเรียนรู้ได้ รู้สึกสนุก รัก และมีอิสระในการเลือกสิ่งที่คุณชอบ ขณะที่ “ครู” เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เนื่องจากครูต้องทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุน สร้างแรงจูงใจให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้

และวิธีที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ การใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์มยังเป็นเครื่องมือที่ช่วยสนับสนุนให้ครูและผู้เรียนได้เรียนรู้และบริหารจัดการความรู้ได้อย่างดียิ่งขึ้น การจัดประชุม OEC Forum เรื่อง **“ยุทธศาสตร์ชาติสู่แผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา”** ทรัพยากรมนุษย์เป็นสิ่งสำคัญของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความสุข ซึ่งการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญและเป็นส่วนประกอบหนึ่งในการพัฒนาคน การศึกษาไทยมีปัญหาหลัก 4 ประการ คือ คุณภาพ ความเหลื่อมล้ำ ความสามารถในการแข่งขัน และประสิทธิภาพ ซึ่งมีความสลับซับซ้อนและเชื่อมโยงกัน การแก้ไขปัญหาจำเป็นต้องมีแผนที่ชัดเจน ต่อเนื่องในระยะยาว การจะปฏิรูปการศึกษาให้ประสบความสำเร็จตามแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาจำเป็นต้องใช้วงจรควบคุมคุณภาพซึ่งประกอบด้วย การวางแผน เพื่อนำไปปฏิบัติตามแผน มีการประเมิน ตรวจสอบการปฏิบัติตามแผนดังกล่าว และปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

- ประเด็นคุณภาพและความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา มีการจัดประชุม OEC Forum เรื่อง **“ความเหลื่อมล้ำกับคุณภาพการศึกษา”** ความเหลื่อมล้ำเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างหนึ่งของการศึกษาไทย การจะแก้ไขปัญหาดังกล่าวต้องเริ่มต้นจากการเปลี่ยนแนวคิดในการจัดการศึกษา จาก Education for All เป็น Quality Education for All ทุกคนไม่ว่าจะมีภูมิฐานะ ฐานะทางเศรษฐกิจอย่างไร ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ตามศักยภาพตามที่ต้องการ แนวทางหนึ่งในการลดปัญหาความเหลื่อมล้ำ คือ ต้องกระจายอำนาจให้สถานศึกษาเป็นผู้ดำเนินการจัดการศึกษาให้เข้ากับบริบทของพื้นที่ ด้านคุณภาพ ปัญหาโรงเรียนขนาดเล็กส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างยิ่ง เนื่องจากโรงเรียนได้เงินงบประมาณอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวไม่เพียงพอต่อการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ อีกทั้งโรงเรียนขนาดเล็กจะประสบปัญหาจำนวนครูไม่ครบชั้นและไม่ครบรายวิชา
- ประเด็นเรื่องการจัดการเรียนการสอน มีการจัดประชุม OEC Forum เรื่อง **“ทำไมต้องหลักสูตรฐานสมรรถนะ”** การปรับทิศทางการจัดการเรียนการสอนสู่การพัฒนาที่ให้ความสำคัญกับทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นต่อการเรียนของผู้เรียน เป็นแนวทางที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา การศึกษาฐานสมรรถนะเป็นการศึกษาที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความถนัด เป็นการศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติและแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง การปรับหลักสูตรเป็นหลักสูตรฐานสมรรถนะต้องมีความชัดเจนและเปิดโอกาสให้โรงเรียนสามารถปรับใช้ได้ตามบริบทของตน จึงจะทำให้หลักสูตรฐานสมรรถนะประสบความสำเร็จ การจัดประชุม OEC Forum เรื่อง **“พลิกโฉมการเรียนรู้ด้วยดิจิทัลแพลตฟอร์ม”** การพัฒนาการศึกษาแบบเปิดในรูปแบบ Thai MOOC เป็นการเรียนการสอนออนไลน์แบบเปิดเพื่อมวลชนที่กำลังเป็นที่นิยมไปทั่วโลก เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามความสนใจ ความสะดวก การเรียนการสอนในอนาคตจะเรียนผ่านระบบดิจิทัลมากขึ้น รัฐบาลจึงควรสนับสนุนและพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลเพื่อรองรับการเรียนรู้รูปแบบใหม่ ๆ รวมทั้งการบูรณาการความร่วมมือให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมจัดหลักสูตรที่ตรงต่อความต้องการของผู้เรียนและอาชีพที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การจัดประชุม OEC Forum เรื่อง **“สอน Coding อย่างไร ให้ประสบความสำเร็จในสถานศึกษา”** เนื้อหาการเรียนการสอน Coding ประกอบด้วย วิทยาการคำนวณและเครื่องมือดิจิทัล เนื่องจากปัจจุบันเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทอย่างสูงในชีวิตประจำวันของคน และมีการใช้เครื่องมือดิจิทัลในการอำนวยความสะดวกและการดำรงชีวิต ปลายทางของการเรียน Coding ไม่ต้องการให้เด็กสามารถเขียนโปรแกรมหรือถอดรหัสต่าง ๆ ได้ แต่ต้องการสร้างให้เด็กมีทักษะการวางแผน การคิดวิเคราะห์ การคิดเป็นเหตุเป็นผล อันนำไปสู่การแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันได้อย่างแท้จริง การสอน Coding ให้ประสบความสำเร็จจำเป็นต้องสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ตรวจสอบและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และมีครูที่มีความรู้ความเข้าใจ และสามารถกระตุ้นให้เด็กเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ

OEC Forum 2020 การศึกษายกกำลังสอง

ปีที่ 5 ของการจัด OEC Forum อยู่ในช่วงเวลาสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) ที่เข้ามาทำให้กิจกรรมทางสังคมเปลี่ยนแปลงไปอย่างไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนทำให้ต้องมีการจัดทำแผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด - 19 พ.ศ. 2564 - 2565 ในทางนโยบายมีการแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาคัดใหม่เข้ามาสานต่อการปฏิรูปการศึกษาจากคณะกรรมการชุดเดิม มีการปรับปรุงแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา สำหรับกระทรวงศึกษาธิการมีการกำหนดนโยบายเรื่อง การศึกษายกกำลังสอง เป็นแนวทางหลักในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษา ทำให้การประชุม OEC Forum ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 ใช้ในนโยบายการศึกษายกกำลังสอง เป็นหัวข้อหลักในการจัดประชุมซึ่งประกอบด้วยการประชุมจำนวนทั้งสิ้น 6 ครั้ง ดังนี้

- ประเด็นการปฏิรูปการศึกษา นโยบายและแผน และแนวโน้มการจัดการศึกษา มีการจัดประชุม OEC Forum เรื่อง **“AI นวัตกรรมพลิกโลกการศึกษา”** เครื่องยนต์สำคัญในการพัฒนาประเทศอยู่ที่การอุดมศึกษา วิจัย วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทั้งสามส่วนต้องพัฒนาอย่างสมดุล การใช้ AI เป็นเครื่องพลิกกระบวนการศึกษาเป็นเรื่องท้าทาย แต่ปัจจุบันมีผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับ AI อยู่น้อยมาก เป็นโจทย์สำคัญของระบบการศึกษาที่จะผลิตและพัฒนากำลังคนให้รองรับการเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล เทคโนโลยีทันสมัยประเภทต่าง ๆ อาทิ Machine learning , Big Data Analytic , Block Chain ถูกพัฒนาให้ทำงานประสานกันกลายเป็น AI คอยอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตของมนุษย์ การเตรียมความพร้อมตั้งแต่เด็กจนถึงสูงวัยเป็นสิ่งสำคัญ การเรียนแบบ Project Based Learning และ Problem Based Learning เป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญ ครูควรนำสถานการณ์ในชีวิตประจำวันมาเป็นบทเรียนให้เด็กรู้จักแก้ไขปัญหาจริง สอนให้เด็กรู้จัก เข้าใจและคุ้นเคยกับเทคโนโลยีต่าง ๆ และประยุกต์ใช้งานในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม
- ประเด็นคุณภาพและความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา มีการจัดประชุม OEC Forum เรื่อง **“ยกกำลังสองโรงเรียนขนาดเล็กด้วยดิจิทัลแพลตฟอร์มและโรงเรียนช่วงชั้น”** โรงเรียนขนาดเล็กมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และไม่สามารถจัดการเรียนการสอนให้ประสบความสำเร็จเทียบเท่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งแนวทางการแก้ไขปัญหาระบบโรงเรียนขนาดเล็กมีหลากหลายแนวทาง การปรับเปลี่ยนโรงเรียนขนาดเล็กเป็นโรงเรียนช่วงชั้นเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่ทำได้โดยไม่ต้องยุบหรือควบรวมโรงเรียนโรงเรียนช่วงชั้น คือ การจำกัดให้โรงเรียนเปิดสอนเฉพาะช่วงชั้นใดช่วงชั้นหนึ่งเพียง 3 ปี ซึ่งจะทำให้ครูออกแบบการเรียนการสอนได้ง่ายขึ้น มีจำนวนนักเรียนต่อชั้นมากขึ้น สามารถดูแลนักเรียนได้ดียิ่งขึ้น ไม่เกิดปัญหาการแย่งเด็กนักเรียน แต่อาจมีข้อจำกัดเรื่องการเดินทางระหว่างโรงเรียน ต้องมีระบบโรงเรียนเครือข่ายเพื่อส่งต่อนักเรียนจากช่วงชั้นหนึ่งไปอีกช่วงชั้นหนึ่ง จึงจะทำให้การจัดการเรียนการสอนมีความต่อเนื่องอีกแนวทางหนึ่งคือ การนำดิจิทัลแพลตฟอร์มเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหา โดยดิจิทัลแพลตฟอร์มจะเป็นเครื่องมือช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะสำคัญเป็นรายบุคคลได้อย่างไร้ขีดจำกัด การนำดิจิทัลแพลตฟอร์มมาใช้ต้องมีโครงสร้างพื้นฐานที่พร้อม มีครูที่ช่วยแนะนำในการเรียนการสอน รวมทั้งมีการจัดทำเนื้อหาในรูปแบบดิจิทัล สิ่งเหล่านี้เป็นโจทย์สำคัญที่กระทรวงศึกษาธิการต้องเร่งดำเนินการเพื่อลดช่องว่างทางการศึกษาระหว่างโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดใหญ่
- ประเด็นครูผู้สอน มีการจัดประชุม OEC Forum เรื่อง **“ยกกำลังสองครูยุคใหม่ ผ่านมุมมองของผู้ปกครองเยาวชน และชุมชน”** ครูเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญในการสร้างคนสู่ความเป็นเลิศ ครูยุคใหม่ต้องปรับตัวให้ก้าวทันโลกและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สามารถพัฒนาตนเองโดยนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน สร้างความเข้มแข็งให้กับนักเรียน สอนให้นักเรียนรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ อย่างไม่รู้ขีดจำกัด ในมุมมองของผู้ปกครองและเยาวชน ครูที่ผู้ปกครองและเยาวชนต้องการต้องเป็นครูที่เปิดใจ เข้าใจและรับรู้ความต้องการของเด็ก ทำให้เด็กมีความไว้วางใจ เชื่อใจ และสามารถขอคำแนะนำกับครูได้

ในทุกเรื่อง ซึ่งจะส่งผลให้เด็กกล้าคิด กล้าตั้งคำถาม มีกระบวนการคิดวิเคราะห์เพิ่มมากขึ้น ครูต้องกระตุ้นให้เกิดห้องเรียนแห่งการเรียนรู้ที่ทุกคนร่วมกันค้นหา ถ่ายทอด และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน มิใช่ครูคือผู้สอนผู้ให้แต่เพียงอย่างเดียว แต่ครูต้องเป็นผู้รับที่รับรู้ความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน มาปรับกระบวนการเรียนการสอนให้เกิดความสมดุลระหว่างความต้องการของผู้เรียนและหลักสูตรการศึกษา

- ประเด็นความสามารถทางการแข่งขันด้านการศึกษา มีการจัดประชุม OEC Forum เรื่อง **“ยกกำลังสองศักยภาพผู้เรียน ผ่านการประเมินที่หลากหลาย”** การพัฒนาผู้เรียนอย่างยั่งยืนต้องจัดการศึกษารูปแบบพหุปัญญา ซึ่งหมายถึง ไม่มีหลักสูตรสำเร็จสำหรับทุกคน การเสริมสร้างสมรรถนะผู้เรียนต้องกระทำเป็นรายบุคคล โดยมีครูเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีวิสัยทัศน์ในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ใหม่บนเนื้อหาเดิมท้าทายให้เด็กคิดต่อยอดนวัตกรรม ปรับเปลี่ยนห้องเรียนเป็น Active Learning การวางระบบในการส่งเสริมสนับสนุนผู้ที่มีความสามารถพิเศษต้องเริ่มต้นตั้งแต่การคัดกรอง การพัฒนา และการประเมินผล สิ่งเหล่านี้ต้องอาศัยการประเมินที่หลากหลาย เป็นการประเมินเพื่อพัฒนา เปิดโอกาสให้ครูเป็นผู้ออกแบบการประเมินร่วมกับผู้เรียนอย่างอิสระ มีการสังเกตและประเมินควบคู่ระหว่างกระบวนการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ เพื่อสะท้อนผลไปสู่การปรับกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การจัดประชุม OEC Forum เรื่อง **“ยกกำลังสองสมรรถนะการศึกษาของประเทศผ่านมุมมองดัชนีตัวชี้วัดศึกษานานาชาติ”** การพัฒนาสมรรถนะการศึกษาของประเทศต้องมุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพบุคคลสู่ความเป็นเลิศในแบบฉบับของแต่ละบุคคล เปลี่ยนระบบการศึกษาให้เน้นคุณภาพมากกว่าปริมาณ เข้าใจอุปทานเพื่อตอบโจทย์อุปสงค์ทางการศึกษา ผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศในระดับนานาชาติ ทั้งที่จัดโดย IMD และ WEF ชี้ความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาเป็นตัวชี้วัดความสามารถในการแข่งขันโดยรวมของประเทศ ประเทศไทยประสบปัญหาการพัฒนาแรงงานให้มีทักษะการทำงานที่ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน และสอดคล้องกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี สิ่งเหล่านี้เป็นประเด็นสำคัญที่กระทรวงศึกษาธิการต้องแก้ไขปัญหาอย่างเร่งด่วน และโจทย์ที่ท้าทายของการจัดการศึกษา คือ จะทำอย่างไรที่จะทำให้ระบบการศึกษาสร้างทักษะที่จำเป็นต่าง ๆ ให้แก่เด็ก ในขณะที่ครูยังไม่เคยผ่านการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างสรรค์เพื่อให้ได้สิ่งเหล่านี้ให้แก่เด็ก ไม่ว่าจะเป็นหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน และการประเมิน/สอบ การสอบ PISA ถือเป็นสิ่งที่ดีที่ทำให้ได้ตรวจสอบคุณภาพทางการศึกษาเป็นประจำ และนำมาพัฒนาการจัดการศึกษาให้ดีขึ้น
- ประเด็นเรื่องการจัดการเรียนการสอน มีการจัดประชุม OEC Forum เรื่อง **“ยกกำลังสองการจัดการเรียนการสอนด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น และวิสาหกิจชุมชน”** การสร้างระบบนิเวศทางการศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการยกระดับการจัดการเรียนการสอน แต่การจะสร้างระบบนิเวศที่ดีได้นั้นจะต้องเกิดจากครูที่มีคุณภาพ อันหมายถึง ครูที่มีจิตวิญญาณความเป็นครู มีความรู้ดี มีเทคนิคของการสร้างการเรียนรู้ ต้องได้รับความไว้วางใจจากเด็ก นอกจากนี้ การจัดการเรียนการสอนต้องคำนึงถึงความแตกต่างหลากหลายเชิงพื้นที่ นำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอน และนำไปสู่การมีงานทำเมื่อเด็กสำเร็จการศึกษาแล้ว กระทรวงศึกษาธิการควรเปิดโอกาสและสนับสนุนให้โรงเรียนได้จัดทำหลักสูตรที่เหมาะสมกับท้องถิ่น และสร้างวิสาหกิจชุมชนให้เกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง

ตลอดช่วงระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา การประชุม OEC Forum ได้นำเสนอประเด็นร่วมสมัยทางการศึกษาที่มีความสำคัญเป็นจำนวนมาก และยังเปิดพื้นที่ให้บุคลากรที่มีความสนใจด้านการศึกษาทุกภาคส่วนได้เข้ามาร่วมคิดร่วมสร้างข้อเสนอทางการศึกษาเป็นจำนวนมาก ซึ่งในหลากหลายประเด็นของการประชุมได้กลายมาเป็นสาระสำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติ บางส่วนได้กลายมาเป็นหลักการในการจัดการศึกษาที่บรรจุอยู่ในรัฐธรรมนูญ ยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท และแผนปฏิรูปประเทศในเวลาถัดมา

หนึ่งในผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมในการจัดการประชุม OEC Forum คือ อันดับผลการจัดอันดับความสามารถทางการแข่งขันของประเทศที่จัดโดยสถาบันนานาชาติเพื่อพัฒนาการจัดการ (IMD) โดยหนึ่งในตัวชี้วัดสำคัญด้านการศึกษา คือ ตัวชี้วัดการสำรวจความคิดเห็นของภาคเอกชนเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของประเทศ ตลอดระยะเวลาการจัด OEC Forum 5 ปีที่ผ่านมา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาให้ความสำคัญกับความสามารถทางการแข่งขันมาโดยตลอด โดยได้มีการเชิญผู้แทนภาคเอกชนเข้ามารับรู้ รับทราบความก้าวหน้าในการดำเนินการด้านการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการมาโดยตลอด ตลอดจนเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอในการพัฒนาการจัดการศึกษา ซึ่งอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ภาพลักษณ์ในการจัดการศึกษาของประเทศไทยในมุมมองของภาคเอกชนดีขึ้น ซึ่งทำให้คะแนนและอันดับตัวชี้วัดดังกล่าวสูงขึ้นมาโดยตลอด อันเป็นสิ่งยืนยันประการหนึ่งถึงผลสำเร็จของการจัดประชุม OEC Forum

การประชุม OEC Forum ในอนาคต สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษามุ่งหวังว่าจะสามารถผลักดันข้อเสนอเชิงนโยบายต่าง ๆ ที่ได้จากการประชุมผ่านความเห็นชอบของสภาการศึกษาและคณะรัฐมนตรีเพิ่มมากขึ้น และสามารถนำข้อเสนอต่างๆ ได้สู่การปฏิบัติของหน่วยงานต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรมเพิ่มมากขึ้น

สำหรับในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา โดยกลุ่มวิเคราะห์สภาการณทางการศึกษา สำนักประเมินผลการจัดการศึกษา ได้ดำเนินการจัดทำโครงการประชุมทางวิชาการสภาการศึกษาเสวนา (OEC Forum) อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ในช่วงปีที่ผ่านมา โลกได้เผชิญกับสถานการณ์ที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน นั่นคือสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการดำรงชีวิตและการดำเนินกิจกรรมทางสังคมของทุกภาคส่วน ไม่เว้นแม้กระทั่งการจัดการศึกษาของสถานศึกษา เหตุการณ์นี้ถือเป็นปัจจัยเร่งให้องค์กรต่าง ๆ ต้องรีบปรับตัวให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านดิจิทัลซึ่งส่งผลกระทบต่อกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคมอย่างรวดเร็วและรุนแรงมากยิ่งขึ้น องค์กรใดสามารถปรับตัวและนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาปรับใช้ให้เข้ากับภารกิจขององค์กรได้ จะกลายเป็นองค์กรที่ได้เปรียบและมีความสามารถทางการแข่งขัน ขณะที่องค์กรที่ไม่สามารถปรับตัวได้ก็จะเป็นองค์กรที่ด้อยความสามารถในปัจจุบันได้ ความท้าทายนี้เป็นสิ่งที่กระทรวงศึกษาธิการ และสถานศึกษาต้องตระหนักถึงความสำคัญ เตรียมพร้อม และปรับตัวรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และได้กลายเป็นการดำรงชีวิตวิถีใหม่ของสังคมโลกในยุคดิจิทัล ด้วยเหตุนี้ การประชุม OEC Forum ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 จึงได้นำความท้าทายนี้มาเป็นจุดเน้นของการประชุม และกำหนดเป็นภาพรวมของการประชุมในประเด็น เรื่อง การศึกษาวิถีใหม่ในโลกการเรียนรู้ยุคดิจิทัล (New Normal Education in Age of Digital Learning) และได้มีการพัฒนารูปแบบการจัดการประชุมให้รองรับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ประโยชน์ในการจัดการประชุมเพิ่มมากขึ้น โดยได้นำรูปแบบการประชุมแบบออนไลน์เข้ามาใช้ในการเพิ่มช่องทางการเข้าถึงการประชุม OEC Forum ให้ผู้ที่สนใจไม่ว่าจะอยู่บริเวณใดของประเทศสามารถเป็นส่วนหนึ่งของประชุม และร่วมกันเป็นส่วนหนึ่งในการให้ข้อเสนอในการพัฒนาการศึกษาไทยได้ ด้วยการกดเพิ่มเพื่อนทาง Line Official Account พิมพ์คำว่า “@oecnews” หรือกดติดตาม Facebook “OEC News สภาการศึกษา” เพื่อรับข่าวสารการประชุมและการมอบเกียรติบัตรออนไลน์ของ OEC Forum ในครั้งถัดไป